

Yeni Bir Spor Disiplini Olarak Raft-Oryantiring Organizasyonunun İncelenmesi*

Fatih BEKTAŞ, Gülsen KARAMAN, Olcay MÜLAZIMOĞLU, Vedat AYAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Trabzon.

Yazışma adresi: F. Bektaş, e-mail: fatihbektas61@gmail.com

* Bu çalışmanın bir bölümü 10-12 Kasım 2010 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı rafting ve Oryantiring sporlarının birleştirilerek Dünyada ve Türkiye'de ilk defa yapılan raft-oryantiring organizasyonunun hazırlık, uygulama ve sonuçları yönünden değerlendirilmesidir. Çalışma, Doğu Karadeniz Doğa Sporları Kulübü (DOKADAK) tarafından 16-18 Temmuz 2010 tarihlerinde Rize'nin Ardeşen ilçesi Fırtına Deresi'nde gerçekleştirilen 4.Uluslararası Fırtına Rafting Şenliklerine katılan dörder kişilik 16 takım üzerinde yapılmıştır. Raft-oryantiring disiplininin oluşturulması amacıyla öncelikle Fırtına Deresi'nde rafting şenliklerinin yapılması planlanan bölgenin oryantiring için haritalandırılması yapılmıştır. Hedeflerin konumlandırılması ve parkurun güvenlik, zorluk ve görsellik özelliklerinin hazırlıkları yapılmıştır. Yeni bir disiplin olması nedeniyle standart oryantiring sembolleri dışında, nehrin anatomisini tanımlayan yeni semboller içeren harita oluşturulmuştur. Parkur hazırlıkları tamamlandıktan sonra daha önce oryantiring branşı hakkında bilgi sahibi olmayan rafting sporcularına bilgilendirme eğitimi verilmiştir. Organizasyonun uygulama aşamalarında herhangi olumsuzluk yaşanmamıştır. Uluslararası rafting yarışmalarında derece alan takımlarında katıldığı bu organizasyondaki üst düzey sporcuların Raft-Oryantiring disiplini hakkındaki olumlu görüşleri ve bu alanda resmi müsabakaların düzenlenmesi istekleri ön plana çıkmıştır. Seyirciler açısından heyecan ve seyir zevkinin yüksek düzeyde olduğu bir organizasyon olmuştur. Bu çalışma sonucunda isimlenen Raft-Oryantiring disiplini Uluslararası Oryantiring Federasyonu (IOF) ile yapılan görüşmelerde ilgiyle karşılanmıştır. Rafting ve Oryantiring sporunun Türkiye'deki yönetici, antrenör, sporcu ve seyircilerinin olumlu görüşleri sonucunda, bu yeni disiplinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rafting, oryantiring, yeni bir disiplin, raft-oryantiring.

An Investigation of the Raft-Orienting Organization as a New Discipline of Sport

ABSTRACT

Purpose of this study is to evaluate raft-orienting organization, a combination of rafting and orienting, which is done for the first time in Turkey and all around the world, in terms of preparation, practice and results. Subjects of the study are 16 teams (4 athletes in each group) which attend the 4th International Fırtına Rafting Fest which is held by East Black Sea Extreme Sport Club (DOKADAK) in July, 16-18, 2010, in Rize, Ardeşen. In order to establish raft-orienting discipline, firstly, zone which is planned to be the place in which fest is going to take place around the Fırtına River has been mapped. All preparations for locating the targets and security, hardness and visual characteristics of the track have been done. As it a new discipline, in addition to existing orienting symbols, a map which includes new symbols which describes the anatomy of the river has been drawn. After track preparation started, an orientation education has been given to athletes who don't have necessary knowledge about orienting. In this organization which includes teams having degrees in international rafting competitions, elite athletes have expressed their positive criticisms about the raft-orienting discipline and stated that official competitions must be done. For audience, it has been an exciting and entertaining organization. Raft-orienting discipline which has named as a result of this organization has focused the attention of International Orienting Federation (IOF). As a result of the positive statements of the administrator, trainer, sportsmen, audience and other leading figures of the rafting and orienting in Turkey, it is concluded that this new discipline should be improved and become widespread.

Key Words: Rafting, orienteering, new discipline, raft-orienteering.

GİRİŞ

Oryantiring; harita ve pusula yardımıyla arazide bulunan hedefleri sırasıyla, en uygun rotayı seçerek ve en kısa zamanda koşarak bulmaya çalışmaktır. Binlerce kişinin aynı anda yapabildiği, her yerde ve her mevsimde kolaylıkla uygulanabilir ve güçsüzün

güçlüyü geçebilir olması bu sporu farklı kılan özelliklerdendir. Eğlenceli, keşif dolu ve hedef odaklıdır. Yaş sınırlaması olmayan, herkes tarafından kolaylıkla yapılabilen bir spordur (4).

Öncelerde sadece koşarak yapılan oryantiring, daha sonraki zamanlarda birçok farklı branşlar

eklenmiş ve kendi içinde; koşarak oryantiring, bisikletle oryantiring, kayakla oryantiring ve patika oryantiringi(engelliler için) olarak 4 farklı disipline ayrılmıştır. Yapılan yarış türüne göre de; yarışmanın zamanına göre(gündüz, gece), doğasına göre(kişisel, bayrak, takım) ve uzunluğuna göre(sürat, orta, uzun) sınıflandırılır (5).

Rafting; raft adı verilen botlarla, debisi yüksek nehirlerde yapılan bir akarsu(nehir) sporudur. Raftingde amaç içinde bulunduğunuz botu devirmeden, kürekle yönlendirerek kayalar ve engeller arasından geçmektir. Rafting 4 ve 6 kişilik takımlar halinde yapılır. Hızlı akan nehirde kontrolü sağlamak zor olduğu için, nehrin akış hızı, kayaların çokluğu gibi etkenler rafting parkurunun zorluk derecelerini ortaya koyar. Parkurlar 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 olarak zorluk derecelerine göre sınıflandırılır (2).

Rafting; sprint, slalom ve nehir iniş olarak 3 disiplinden oluşur. Sprint yarışlarında takımlar zamana karşı yarışır. Slalom yarışları iki denemeden oluşur ve en hızlı deneme geçerli olur. Nehir iniş yarışları nehrin durumuna bağlı olarak 4 ile 8 kişilik takımın oluşturduğu gruplar halinde yapılır. Nehir iniş yarışlarının toplam süresini rapidlerin durumu ve nehre ulaşımına bağlı olarak 20 ile 40 dakika arasında değişir (3). Akarsu yatağı içersinde suyun yolunu kesen, akış hızını engelleyen, suda türbülanslar, dalgalar ve akışta ani süratlenmelerin olduğu, köpüklü görüntüler sergileyen bölgelerde rapid adı verilen doğal engeller bulunur.

Fırtına Deresi Türkiye'nin en iyi rafting parkurları arasında yer alır. Bölgenin sürekli yağış alması nedeniyle yılın her ayında rafting yapılabiliyor olması bölgeyi rafting sporu için cazibe merkez haline getirmiştir. 2004 yılında Fırtına Vadisi'nde yapılan Türkiye Rafting Şampiyonasıyla beraber bölgedeki rafting kulüpleri artmış, bölgede yavaş yavaş spor turizmi canlanmaya başlanmıştır.

Doğu Karadeniz Doğa Sporları Kulübü (DOKADAK) tarafından 16-18 Temmuz 2010 tarihlerinde Rize'nin Ardeşen ilçesi Fırtına Deresi'nde gerçekleştirilen 4. Uluslararası Fırtına Rafting Şenliklerinde yapılması planlanan rafting yarışmaları bu çalışma kapsamında değiştirilerek rafting ile Oryantiring yapılması düşüncesi olgunlaştırılmıştır. Bu doğrultuda festivalde planlanan yarışmalar yerine Raft-Oryantiring ismi ile yeni bir disiplinin çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmanın amacı yapılan bu organizasyondaki yeni bir disiplin olarak ortaya çıkarılan Raft-Oryantiringin planlanma, uygulama ve sonuçları açısından değerlendirilmesidir.

YÖNTEM

Çalışma grubu, her yıl kendi istekleri doğrultusunda Doğu Karadeniz Doğa Sporları

Kulübüne katılım beyanında bulunarak 2010 yılı festivaline katılacağını bildiren 16 rafting takımından oluşmaktadır. Her takımda 4 sporcu (R4) olmak üzere toplam 64 sporcu çalışmaya katılmıştır.

Fırtına Deresinde yapılması planlanan raftingle oryantiring yarışmasının haritasını çizmek için öncelikle derenin anatomisi çıkarılmıştır. Google Earth, Netcad ve Ocad9 bilgisayar programları kullanılarak 1/15.000 ölçekli harita ve parkur planlanması uzman ekipler tarafından yapılmıştır.

Derenin anatomisinde, bulunan çavlanlar (rapidler), suyun köpüklü olduğu ve taşlık olan yerleri tespit edilerek, harita kenar bilgileri (lejant) için yeni semboller geliştirilmiştir. Derenin etrafında bulunan açık alanlar, ormanlar, evler, yollar ve dere üzerinde bulunan köprüler de haritaya işlenerek ayrıntılı bir harita çizilmiştir. Haritaya bilinmeyen sembollerini açıklayan ek bir bölüm yerleştirilmiştir. Hedef bilgi kartı (şekil 1) görüldüğü gibi harita üzerinde gösterilmiştir. Hedeflerin numaralarını, sayısını ve nerelerde bulunduğunu metinle ifade edilerek belirtilmiştir.

4.730 metrelik bir parkurda SI (sport ident) sistemi kullanarak 13 hedef yerleştirilmiştir. SI (sport ident) sistemi oryantiringde kullanılan ve her bir hedefe sporcun ulaştığını elektronik ortamda kaydeden işaretleyici bir cihazdır. Parkur planlama aşamasında nehrin akış hızı, botun nerelerde durabilirliği, suyun az veya çok yoğun akan yerleri, rapidleri ve nehrin taşlık bölümleri dikkate alınmıştır. Nehrin ortasında bulunan adacıklara ve nehrin görsellik oluşturan kenarlarına ve suyun içersinde akış yönünde kazıklı hedefler yerleştirilmiştir. Seyircilerin oryantiringi tanınması ve görsel açıdan heyecan katmak için şenlik alanındaki hedef aralıkları sıklaştırılmıştır.

Parkur planlama aşaması bittikten sonra yarışma gününde tüm sporculara yeterli düzeyde yarışma hakkında eğitici bilgiler verilmiştir.

Raft-Oryantiring Kuralları

- Her botta 4 sporcu bulunur.
- Hedefe giderken takımdan sadece bir kişi bottan çıkabilir.
- Hedefler arası yüzmek ya da koşarak gitmek kural ihlalidir.
- Hedeflere yanlış sıralamayla gitmek kural ihlalidir.
- Her bot 3 dakika arayla yarışmaya başlar.
- Takımların parkuru tamamlamasıyla yarışma sonlanır.

Şekil 1. Hedef bilgi kartı

TARTIŞMA

Daha önce böyle bir organizasyonun yapıp yapılmadığını öğrenmek amacıyla TOF (Türkiye Oryantiring Federasyonu) ve IOF (Uluslararası Oryantiring Federasyonu) ile yapılan yarışmalardan sonra böyle bir disiplinin olmadığı tespit edilmiştir. Daha önce rafting ile oryantiring yapılmadığı teyit edilmiş ve bu bilgiler sonucunda ilk kez bu çalışma ile yapılan yeni disipline Raft-Oryantiring ismi verilmiştir.

Buna benzer yarışmaların Kuzey Amerika ve Kanada'da bulunan bazı kulüpler tarafından yapıldığı belirlenmiştir (1). IOF'dan alınan bilgilerle bu kulüplerin web adresleri aracılığıyla yapılan görüşmeler sonucunda durgun suda kanoyla oryantiring yaptıkları belirlenmiştir (6). Bu kulüplerden yaptıkları organizasyonların bilgisi ve kanoyla oryantiring haritalarından örnekler alınmıştır. Yapılan inceleme sonucunda harita ve parkurların oluşturulmasında yeni sembollerin olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada

ise standart oryantiring harita ve sembolleri, geliştirilerek yeni semboller oluşturulması çalışmanın alana yenilikler katması açısından önemli görülmektedir.

Parkurların planlanması seyir zevki açısından değerlendirildiği için önemli görsel sportif hareketler ve tekniklerin izlenebileceği noktalara hedef yerleştirilmesi planlanmıştır. Bu da bu yeni spor disiplininin seyirciler açısından ilgi çekici hale gelmesini sağlamıştır. Oryantiring sporunun seyirci açısından izlenirliğinin olmadığı bilinmekte iken bu yeni disiplin Oryantiring seyircisinin olabilecek olduğunu kanıtlamıştır.

Rafting ve Oryantiring dört ana disiplinden oluşmaktadır. Her iki branşında birbirlerinin alanına giren böyle bir disiplinin bulunmaması Raft-Oryantiring'in her iki branş sporcularının yaşamış olduğu heyecanın seyirciler tarafından daha iyi algılanmasını sağlamıştır.

Aynı zamanda organizasyona ulusal kanalların (NTV –Spor ve ART) ilgi göstermesi raft-oryantiring disiplininin tanıtımı açısından önemli görülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma ile yapılan organizasyonun geliştirilmesi Ulusal Federasyonun uluslararası platformda önem kazanmasına, Türkiye ve Doğu Karadeniz Bölgesinin spor turizmi ile tanıtımına ve her iki spor dalının tanıtımı ve yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır. Seyir zevki üst düzeyde olan bu yeni disiplinin Doğu Karadeniz Doğa Sporları Kulübünün (DOKADAK) bundan sonraki festival programlarında daima olacağını taahhüt etmesi bu disiplinin sporseverlerin ilgisi ile popülaritesinde artıracakı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Cascade Orienteering Club. Canoe Orienteering. [erişim adresi: <http://www.cascadeoc.org/events/2010/canoe-orienteering/>] [erişim tar: 10.08.2010].
2. Gelişmekte Olan Spor Federasyonları. Rafting Tarihçesi. [erişim adresi; <http://www.gosbf.gov.tr/>] [erişim tar.:15.08.2010]
3. International Rafting Fedration. History, [erişim adresi: http://www.internationalrafting.com/?page_id=590] [erişim tar: 18.08.2010].
4. Karaca F. *Uluslararası Oryantiring Kuralları*. Ankara: Gün Yayınları, 2008.
5. Karaca F. 10 Soruda Oryantiring.
6. The Orienteering Association of Nova Scotia. Canoe/Kayak O Adventure Race Rec. and Competitive. [erişim adresi: <http://orienteeringns.ca/event.php?id=90>] [erişim tar: 14.08.2010].